

„Ilyen lesz majd, mikor már legyőztem magamat”

Oravecz Imre érvényesen tud szólni a szerelem elvesztésének kínjáról

Nagy Koppány Zsolt

Valami nincs rendben ezzel a szerelemdologgal: elvileg az ember egyik legnagyobb boldogságforrásának kellene lennie, aztán mégis csak sírás és keserűség származik belőle, legalábbis az esetek kilencven százalékában, de előbb vagy utóbb (egyszer vagy kétszer az életben) mindenkinél. Akit elhagynak vagy megcsalnak – mert rendszerint ilyen egyszerűen történik minden –, annak a szenvedése mérhetetlen, mint azt minden bizonnyal tapasztaltuk már. Viszont erről a szenvedésről szinte senki nem tud érvényesen szólni: vagy megeleégzik azzal, hogy kifejezhetetlen, és magában kesereg, amíg elmúlik, vagy csak a közhelyek szintjén képes róla beszélni, ami újabb kínna és önértékelési problémákkal tetézi az amúgy is jelentős mértékű fájdalmat.

Oravecz Imre azok között van, akik érvényesen tudnak szólni a szerelem elvesztésének kínjáról – érvényesen és magas színvonalon. Az 1972. szeptember

című kötet először 1988-ban jelent meg, de az életműkiadás részeként most ismét sorra került, vigaszára a szerelmüket elvesztő, de arról beszélni alig képes olvasóhadaknak.

A szerző az egész könyvön keresztül, egy lerázhatatlan buldog elszántásával, irodalmi naplójegyzetek formájában járja körül a témát, olyan mélységig jutva benne, amelyik csakis ennek az öngyötrő, keserű következetességnek lehet a jutalma – mint az előszóban írja, a szakítás után kezdett el jegyzeteket készíteni, azokat lapokon tárolta, amelyek összekeveredtek, így az időrend is kétségessé vált, mégis kiadott valami önmagánál többet: poétikát. A forma adta a távlatot, a vers és a próza határmezsgyéjén mozgó (íráskepíleg prózának ható) vallomásos, mégis mindkét fél motivációit bemutatni és megérteni igyekvő szerkezet képében.

Aligha van a szerelemnek, a megcsalásnak, a kinnak, a veszteségnek, az újra megpróbálásnak, a bosszúállásnak olyan szeglete, amelyet ez a krónika

ne térképezne fel gyötrő, mégis szükséges és egyedülként érvényes aprólékossággal: önmagát kínozza, de valamiképp mégis a fájdalomtól való megszabadulás igényével, kíméletlenül vizsgálódik a szerző, mind magában, mind a tönkrement kapcsolat má-

sik szereplőjének lelkében, nem riadva vissza a legalantasabb, legfelkavaróbb, legbrutálisabb jelenségek megrajzolásától sem. Dicséretes, hogy valaki megpróbálja, mégpedig ilyen konokul próbálja meg feldolgozni a feldolgozhatatlant: tiszta irodalom és olvasói katarzis születik belőle.

Az egyik bejegyzést idézném, amely egyszerre fejezi ki a könyv stílusát és mutatja meg a hangulatát, a beletörődést és a bele nem törődhetést: „Csak ülök majd valahol, egy útmenti padon, valami ligetféle közelében, egy kevésbé forgalmas helyen, divatjamúlt, pecsét ruhában, félretaposott, száras cipőben, zsíros kalapban, hátamat a támlának döntöm, foltos kezemet ölembé ejtem, reszkető fejemet kissé oldalt bilentem, mellettem piszkos nejlonzacskó, benne az ebédem, felvágottmaradék és kiflivégek, a fák közt kertészek dolgoznak, kistraktor dohog, szemközt ház épül, szögelnék valamit, a megállóból hörögve kihúzó egy busz, egy férfi és egy nő közeledik veszekedve, elesik

és sírva fakad egy kisgyerek, egy zsebrádióból zene szól, a magasban repülőgépek búg, valahol messze harangoznak, valaki megjegyzést tesz rám, de nem érdekel, a világ lármája már nem jut el hozzám, védőpajzsot vont körém az öregség, nincsenek többé ügyes-bajos gondjaim, már mindent elintéztem, lezártam, nem tartozom, nem követelek, nincsenek vágyaim, nincs semmim, nem nyerek, nem veszítek, mindennel elégedett vagyok, nem zavar a tökéletlenség, minden úgy van jól, ahogy van, nem gondolok semmire, még magamra se, csak ülök és hallgatok, befelé figyelek, magamba, ahol csönd van és nyugalom, mint egy kavicsal behintett zen buddhista kolostorudvaron, melyet naponta felgereblyéz egy próbaidős, fiatal szerzetes... ilyen, ilyen lesz majd, mikor már legyőztem magamat, és semmit sem akarok, semmit és senkit, se téged, se más, legalábbis ilyennek szeretném.”

Oravecz Imre: 1972. szeptember. Magvető Kiadó, Budapest, 2020.